

מאמרי חסידות

מאמר ד"ה

והיתה נפש אדוני

מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

המאמר מאד מוקדם

ונראה שהוא משנות

תקנ"ז – תקס"א

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

ט' טבת תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

*To donate via paypal please use the link
below:*

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Akiva Shavrick

aShavrick@gmail.com

מאמר והיתה נפש אדוני

מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

והיתה¹ נפש אדוני צרורה בצרור החיים, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. והנה זהו תכלית כל התורה ועבודה, להיות הנפש בגן עדן העליון, צרורה בצרור החיים וכו'. ולהבין מהו ענין הצרור, ומהו בחינת בצרור החיים, דמשמע שיש צרור אחר.

הענין הוא, בחינת צרור הוא מלשון התקשרות, [ער בינט זיך איין]. כי בלאו הכי, יכול להיות בחינת נפילה, חס ושלום, ולזה צריך בחינת קשר, שלא יפול. דאיתא בתניא, שצריך להיות בחינת שפת אמת תיכון לעד, ואינו רצה לומר, כמו שמבינים ההמוניים, שבחינת האהבה שהיתה בשעת התפלה, צריכה להיות בכל היום, ובאם לאו, אינו בחינת שפת אמת כו'. טעות הוא בידם. כי בחינת הזאת, הוא רק בצדיקים, ששעת התפלה וכל היום שוה. אך בבינונים, הוא על זה האופן, שיהיה ההתקשרות חזק בשעת התפילה, בבחינת קלעפ, שישאר הרשימו, שיוכל לחזור ולהתפלל למחר, וכן בכל יום וכו', ולא שיתפלל פעם אחד בחודש.

והמשל בזה הוא, אחד אוהב לחבירו. אם בשעה שנתהווה האהבה בינותם, היתה אמיתית וחזקה, אז אף כשיתרחק ממנו, למשל מאה פרסאות, עם כל זה, בכל פעם שיזכור על חבירו, נתעורר האהבה והחמדה לחבירו, ומכל שכן אם יראה אותו. והוא מחמת התערבות החיות שלו ושל חבירו. כי מהות האהבה היא רוחניות, ורוח אייתי רוח [שלו לחבירו], ואמשיך רוח [של חבירו לן] כידוע, וישנו בו חיות חבירו. ולכן, בכל פעם שיזכור על חבירו, תתעורר האהבה. אך אם בשעת התהוות האהבה בינותם, לא היתה חזקה כל כך, בקל תוכל ליפול.

וכן על דרך זה צריך להיות בעבודה, בבחינת קשר. ועל זה כתיב, ואני קרבת אלקים לי טוב, רצה לומר, מה שנתיישב בלב, זהו בחינת קרבות אלקים לי טוב, כי רשאי לקבל נחת מזה, אם ישנו בו. ועל זה כתיב, ואף גם זאת כו' לא מאסתים וכו'. ואיתא בזוהר, משכונא דיילי לגבייכו. ומשכונא, הוא מלשון שכינה, ששוכנת בתחתונים בכל אחד ואחד מישראל, בחינת התערבות החיות הנזכר לעיל. וזהו נודע בשערים בעלה,

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק.

ואיתא בזהר, לכל חד וחד לפום מה דמשער בלביה, דהיינו כפי שהוא משער, איך שהוא אין סוף עילת העלות [וסבות הסבות, וכולא קמיה כלא כו']. ואחר כך, מתבונן, איך שהוא [עצמו] מחיה עולמות, [שכל חיות העולמות וכל הצמצומים, הכל, הוא עצמו עושה זאת. ונמצא, שכל הצמצומים וההסתרות, הכל, הוא הוא עצמו, וגם באדם גופא, וזה מתיישב בלב], ונכנס בלביה דייקא, והוא כנזכר לעיל. [והתבוננות זו מתחיל מלמעלה כנזכר לעיל]. אז הוא נודע, מלשון התקשרות, [ער ווערט איין גיבונדן בעלה, על ידי השערים, על ידי מה שמשער בלביה, שמתיישב בלבו כנזכר לעיל].

והנה כתיב, ואהבת את הוי"ה אלקיך. והנה, זה הוא שני בחינות. כי האהבה, אינו בחינת אלקיך, [שאינו רק שממשיך עצמו לאלקות]. ולכן, צריך תחילה לידע מהו אלקות, ואחר כך האהבה. שהאהבה הוא רק בחינת צמאון, והוא למשל אדם הצמא למאוד, ושותה מים לצמאו לרוות צמאונו. בודאי, העיקר הוא המים, כי הצמאון, אדרבה, כל מה שהוא יותר צמא, הוא יותר חסר. רק, עיקר המעלה מבחינת הצמאון, שהמים מיישבין את הלב, כששותה לצמאו. כי בלאו הכי, המים אינם טובים.

וכן על דרך זה למעלה, כי אהבה ויראה המה רק בחינת גדפין וכו', כי בלא דחילו ורחימו, הגם שמתבונן במוחו, עם כל זה, הוא רק בבחינת מקיף בלבד, וכדאיתא, אכל עשרה שכינתא שריא. ועל ידי האהבה, הוא בחינת משכונא דילי לגבייכו כנזכר לעיל, [שנתיישב בלבו כנזכר לעיל, ובזה הוא מרוה צמאון נפשו].

אך צריך להיות גם כן בחינת התבוננות, וכמו שכתוב, דע את אלקי אביך, ואחר כך ועבדיהו בלב. והנה בחינת הידיעה, הוא רק בכדי שיהיה בחינת ההודאה במוחו, וכדאיתא, מאן דלא כרע במודים, אינו קם בתחיית המתים. שבחינת תחיית המתים, הוא בחינת גילוי אלקות, וכמו שכתוב, ובאו כל בשר להשתחוות לפני הוי"ה, בחינת ביטול במציאות, בחינת קרבות אלקים שלפני הוי"ה דייקא, שבחינת הוי"ה מתיישב בלבו. וזה, בלתי אפשר לקבל, כי אם שיהיה כלי המחזיק ברכה. ולזה, הוא בחינת ההודאה, מודים אנחנו לך וכו'. שבחינת הודאה ובחינת הביטול, הוא ענין אחד, רק שזה התחלה וכו', כמו שמבואר במקום אחר.

והנה בחינת ההודאה, הוא כמו למשל, אדם שהיה מחולק עם חבריו בדבר שכל, זה אומר כך, וזה כך. ואחר כך, נתברר לאחד, שהאמת עם חבריו, והודה לו. והנה, בזה הבחינה, יש גם כן כל העשר ספירות, דהיינו מחמת שמסכים שהדין עם חבריו, הוא עושה עמו חסדים. וחלילה, בצרתו של חבריו, לו צר, בחינת גבורות. וכן כל המדות וכו'. וכן על דרך זה למעלה, בעבודה, בבחינת הידיעה, שכשמתבונן היטיב בגדולת יתברך, הגם שהתבוננות [והשגה] הוא היפך אלקות, [שאינו בהשגה כלל], עם כל זה,

מה שבתוך ההתבוננות, [דהיינו האין, אף שאינו כמו שמשגיג, מכל מקום] הוא אמת מצד עצמו, והוא מודה על זה. וגם לזה צריך להיות בחינת אמונה, כי בלאו הכי, מהו שיודה על האמת, אם הוא אצלו רק בבחינת שכל, והוא אצלו כמו למשל שכל פלסופיא ותשבורת וכו'. אבל בבחינת האמונה, הוא אחר שיסכים על השכל, [שגם שכלו מחייב כן, יניח שכלו, רק] יודה בבחינת אמונה, שמאמין שהאמת הוא כן, [אף בלא השגת שכלו]. והאמונה, הוא החיזוק לזה, מלשון ותקעתם יתד במקום נאמן. וגם אמונה מלשון רגילות, כמבואר בתניא, [אף שכבר נתאמת בשכלו, מכל מקום, יעמיק יותר]. כי כל מה שירגיל עצמו להתפלל, רבע שעה או שליש רבע יותר [מאתמול], תתחזק בקרבו, שיוכל להתפלל למחר כו'.

והנה זה נקרא בחינת נצח הוד יסוד שבמוחין, היכלא דרצון, שהרצון שבמוח מסכים, ומחמת זה יוכל להיות סור מרע ועשה טוב, בתמימות בכל היום. והנה זאת הבחינה הוא בחינת ואתהלכה ברחבה כו'. כי בחינת קרבת אלקים, הוא כמו שכתוב, ואתפלל לפני הוי"ה כנזכר לעיל. אבל בחינת ההודאה, הוא רק בחינת מהלך. למשל, אדם שהוא מהלך בדרך, ונוסע למרחקים לקנות סחורה. והנה, כשהוא בדרך, עדיין לא להגיע למחוז חפצו, ומקבל יסורים מצינים ופחים וכו', ויגע עד למאד. וכן הוא בכאן, שהוא ממשיך את עצמו לאלקות. אבל בבחינת קרבות אלקים, אלקות נתשייב בלבו. וזה שכתוב, לא ימנע טוב, שהוא בחינת קרבת אלקים, להולכי בתמים, שהוא כנזכר לעיל. ולכן נקרא בזהר, אשתדלותא, פולחנא דרחימותא, יגיעה רבה ועצומה.

ועל זה כתיב, ראה נתתי לפניך את החיים ואת המות ובחרת בחיים, כי הבחירה הוא במוח, והוא כנזכר לעיל. והנה בחינת מות, הוא בחינת כל העולמות. כי ענין מיתה, הוא הסתלקות החיות. וכן לכל דבר שיש לו תכלה, הוא גם כן בחינת מיתה. והוא כמו שכתוב, כי עמך מקור חיים, רצה לומר, מקור חיים, הוא רק עמך, [אינו מושג]. ומה שאנו רואים ומשיגים, הוא רק באורך נראה אור, באורך, בחינת זיו לבד. והוא למשל, כי התפשטות חיות הנפש להחיות הגוף, אינו עצמות החיות, הגם שהוא חי, מאחר שיש לו תכלה, ודי למבין. ועיקר החיות, הוא הנפש עצמה, שהוא למעלה מחיות. ולמשל, כח החכמה, שהתפשטות בבחינת שכליות, אינו עצמות החכמה. והראיה, שההתגלות השכל הוא בקטנות מאד, והוא רק התגלות החכמה. אבל עצמות החכמה, אינו ניכר כלל, ודי למבין.

ועל זה כתיב, ובחרת בחיים. ובאמת, בחינת הבחירה, היא למעלה מבחינת קרבות אלקים, כי בחינת קרבות אלקים, היא מתת אלקים, [וצריך להתצמצם, כדי שיתיישב בלבו]. וזה הבחירה, היא יגיעת האדם, [איך שאינו כמו שנראה, וזהו אמת לאמיתו]. והנה כל הברכות שבשמונה עשרה, ברוך אתה הוי"ה, הוא עד שיהיה בחינת קרבות

אלקים וכו'. והנה, על זה הוא בחינת המשפט בראש השנה, להזכירם לחיים ולמות, וכל מעשיך בספר נכתבים. שהענין המשפט [ברוחניות] הוא, שכפי היגיעה, כך יאיר לו בלב בחינת קרבות אלקים, לזה מעט, ולזה יותר וכו'.

וזהו שכתוב, אתה עשית את השמים וכו', אתה בחרת באברם וכו'. ולכאורה אינו מובן, מהו השבח שאתה בחרת באברם כו'. אך הענין, הוא שני הבחינות כנזכר לעיל. כי הנה כתיב, וכל צבא השמים לך משתחוים, כִּמָּה שאנו רואים הילוך השמש ממזרח למערב. והלא אלקים עשה את השמש להאיר על הארץ, ולמה אינה עומדת במקום אחד. אך זהו ענין ביטולה. אבל אינה בטילה במציאות, רק ביטולה הוא רק בבחינת הודאה, וההודאה הוא מבחינת הנפש שבתוכה. וענין הנפש, הוא ההשגה שבה. וכן ידוע מענין הנפש שבגלגל היומי, שמסבב כ"ד שעות ביום. ולכן נקראו מלאכים שמעולם העשיה, עבדי ה', כי בחינת עבד, הוא שהוא יש, ותופס מקום לעצמו, רק שהוא ציית לרבונו, ודי למבין.

אך כתיב, אתה הוא אשר בחרת באברם כו', כי בנשמת אברהם, שהוא השורש, וכן בכל ניצוני נשמות ישראל, כתיב, וירם קרן לעמו כו', וכתיב, לא תצא כצאת העבדים. רצה לומר, שבחינת יציאה של נשמות ישראל מגוף, בתפילה, לא יהיה בחינת עבדים. כמו שאנו מברכים בכל יום, שלא עשני גוי, ושלא עשני עבד. רק יהיה בחינת קרבת אלקים, שהוא ענין הנזכר לעיל, שיתיישב בלבו, ולא בבחינת מקיף וכו', ודי למבין. וזה הוא הנפקא מינה, שבין מלאכים, שהם חיצוניות העולמות, ובין נשמות ישראל, שהם פנימיות העולמות.

והנה, בבחינת קרבות אלקים, יש שני קוין, קו ימין, וקו שמאל, והוא בחינת חסד וגבורה, גבורות שבחסדים, כדאיתא בזהר, בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא, וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא. והוא כמו שכתוב, מים התחתונים בוכים, אנן בעינן למהוי קדם מלכא דייקא. כי בחינת כל העולמים, הוא רק מבחינת מלכותך מלכות כל עולמים, והם כנזכר לעיל, בחינת ההשגה, בבחינת הודאה, כנזכר לעיל באריכות. אבל הם בוכים, להיות קדם מלכא דייקא. וענין הבכיה, הוא כמו שכתוב, וידעת היום והשיבות אל לבבך כי הוי"ה הוא האלקים כו' אין עוד. ולהבין, למה צריך לידע בחינת אין עוד, כי לכאורה, די במה שידע כי הוי"ה הוא האלקים.

אך, שבחינת הוי"ה הוא אלקים, הוא רק להיות לו מזה שמחה וחדוה, שבחינת הוי"ה שורה עמו ממש, כנזכר לעיל. ובחינת ההתבוננות באין עוד, הוא שיהיה לו מרירות גדולה, ורחמנות, על כל העולמות, בהתבוננותו, איך שבאמת הוא אין עוד, ואף על פי

כן, נראה כל דבר ליש ודבר, ובפרט עולם העשיה, שהוא בו, הוא משמרי האופנים, פסולת, ויש לו גבול וכו', עיין במקום אחר. ועל זה הוא כל סדר התפילה.

ואיתא, לעולם ישתתף איניש נפשיה בהדי צבורא, דהיינו שיתמרמר על עצמו גם כן, לעורר עליו רחמנות. וכל מה שהמרירות יותר גדולה, אחר כך, בשובו, שאף על פי כן, הוי"ה הוא האלקים, אז השמחה יותר גדולה. והנה, שני אלו הבחינות, הם קרבות אלקים כנזכר לעיל. וכמו שכתוב בזהר, ואתכללית מתרין סטריין. וזהו שכתוב, יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך, שחסד הוי"ה הוא בחינת קרבות אלקים, הוא כפי אשר יחלנו לך, שהוא ענין ההתבוננות הנזכר לעיל, כך יהיה הגילוי, לצאת משעבוד לגאולה, מאפילה לאור גדול, וזה הוא בחינת יציאת מצרים וכו'.

אך איתא, אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, שהוא על דרך דאיתא, כלי ריקן, מחזיק, כלי מלא, אינו מחזיק. והנה, בחינת כובד ראש, הוא שְנוי במשנה, ובודאי הוא שוה בכל, אף בצדיקים. אלא, שבצדיקים, הכובד ראש שלהם, הוא יותר ממסירת נפש שבהמוניים. שבחינת כובד ראש שלהם, הוא בחינת מואס בחייו וכו'. וענין בחינת כובד ראש, הוא על זה. שהנה, בכל היום, התקשרותו בבחינת קלעפ, בעניני עולם הזה, בהיתר ואיסור, אף שאינו עושה רע, עם כל זה, התקשרותו שם, וישר בעיניו, והוא בחינת עבדא, בהפקירא ניחא ליה. שעיקר המעשה, רע הוא, מה שניחא ליה, שישר בעיניו העוד. וכמו שכתוב, אחר שרירות לבי אלך, למען ספות הרוה את הצמאה. הרוה, הוא בחינת קליפת נוגה וכו'.

וזהו בחינת כף הקלע, כמו למשל, אדם שזורק אבן בקלע, שיכול לזורקו לאחוריו הרבה, כי זה לעומת זה הוא. כי כמו שבקדושה, הוא מגיע למקום גבוה מאד, וכן בהיפך חלילה, זורקה לאחוריו במאד, ודי למבין. ועל זה צריך בחינת כובד ראש, באמצע היום, או בכל עת, אף בלי טעם ודעת, יתבונן, איך שהוא חוטא גדול וכו' באריכות, וישבור לבו בקרבו. ואחר כך, יהיה הכלי ריקן. וזהו מתוך כובד ראש, מתוך דייקא. ויכול להיות אחר כך בחינת ההודאה במוחו. ואחר כך, יכול להיות בחינת צעק לבם וכו', שהוא ענין גבורות שבחסד. ואחר כך, יהיה בחינת חסד, עוז וחדוה במקומו, ודי למבין.